

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ
ARQUEOLÒGICA PREVENTIVA
REALITZADA AL CARRER DEL NOTARIAT, 8-10
CARRER D'ELISABETS, 2-6
CARRER DE LES RAMELLERES, 1-7
BARCELONA (BARCELONÈS)
CODI: 104/21**

**EXPEDIENT DGPC: R/N 470 K121 NB 2021/1-35809
8 novembre a 3 de desembre de 2021
R/N 470 K121 NB 2022/1-36098
17 gener a 4 febrer 2022
RN/ 470 K121 NB 2022/2-36234
7-12 febrer 2022**

PROMOTOR: ELIX SCM PARTNERS, SL

**Realització:
AGER ARQUEOLOGIA, SL**

Direcció Tècnica:

**MIQUEL
LOPEZ JULIA
- 38069912J**

Firmado
digitalmente por
MIQUEL LOPEZ
JULIA - 38069912J
Fecha: 2024.03.12
19:24:11 +01'00'

**Júlia Miquel i López
Arqueòloga**

Barcelona, a 30 gener de 2024

INDEX

1.- INTRODUCCIÓ

Fitxa tècnica del jaciment	2
Situació geogràfica	3

2.- DADES GENERALS

Motivació	5
Emplaçament	5
Promotor	8

3.- MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

Antecedents i notícies històriques	8
Convent d'Elisabets	18
Projecte d'intervenció arqueològica	19
Metodologia	

4.-TASQUES ARQUEOLÒGIQUES REALITZADES

Cales prèvies	20
Rases de serveis	23

5.- CONCLUSIONS

34

6.- BIBLIOGRAFIA

36

ANNEX 1

Repertori Unitat Estratigràfiques

ANNEX 2

Inventari fotogràfic

ANNEX 3

Planimetria

FITXA TÈCNICA

JACIMENT: Barcelona

INTERVENCIÓ: Carrer del Notariat, 8-10/Carrer d'Elisabets, 2-6/ Carrer de les Ramelleres, 1-7

MUNICIPI: Barcelona

COMARCA: Barcelonès

CODI: 075/20

EXPEDIENT DGPC: R/N 470 K121 NB 2021/1-35809
8 novembre a 3 de desembre de 2021
R/N 470 K121 NB 2022/1-36098
17 gener a 4 febrer 2022
RN/ 470 K121 NB 2022/2-36234
7-12 febrer 2022

COORDENADES UTM 31N/ ETRS89:

X: 430494.0, Y: 4581655.9, Z: 11,59 s.n.m.

PARAULES CLAU: *Suburbium*, convents, control arqueològic.

TIPUS D'INTERVENCIÓ: Intervenció arqueològica preventiva

TIPUS DE JACIMENT : Urbà

MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ: Instal·lació línia subterrània de baixa tensió

CRONOLOGIA: Medieval-Moderna- Contemporània

DIRECCIÓ: Júlia Miquel i López

DIBUIX DE CAMP: Júlia Miquel i López

DIGITALITZACIÓ DIBUIX ARQUEOLÒGIC: Júlia Miquel i López

EXECUCIÓ: AGER ARQUEOLOGIA, SL

PROMOTOR: ELIX SCM PARTNERS, SL

1. INTRODUCCIÓ

Situació geogràfica¹

La comarca del Barcelonès, comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut com a Collserola i delimitat pels rius Llobregat i Besòs. Des del punt de vista morfològic s'observen dues grans unitats, Collserola i el Pla.

A la Serra de Collserola s'hi trobem una formació de horst compost per materials granítics i esquistosos, limitada al Nord pel Vallès (Sector central de la Depressió Prelitoral), a Llevant amb el Turó de Roquetes (Besòs), al Sud el Turó de Valldaura i a l'Oest pel Llobregat.

Quant al Pla, es troba obert a mar i limitat per la Serralada Litoral i a migjorn per la falla que segueix ran de mar des del Garraf i el turó de Montjuïc fins al Turó de Montgat, més enllà del Besòs. La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano- balear, va dibuixar el que a grans trets, havia de ser la costa catalana.

En el Miocè i el Pliocè, damunt del sòcol paleozoic, sedimentaren dipòsits marins dels quals en són testimonis una sèrie de petits i suaus turons (dels Ollers, del Tàber, de les Falzies, de la Bota). La falla es fa visible al Pla ja que si des de Collserola els dipòsits baixen d'una manera continuada, suau i regular, al punt de contacte entre Ciutat Vella i l'Eixample es produeix una ruptura amb la presència d'un salt o esglaó d'uns 20 metres, clarament visible en la morfologia urbana (les baixades de Jonqueres, de la Via Laietana, els carrers d'Estruc, de les Moles o de Jovellanos). Aquest salt fou aprofitat per la defensa de la ciutat situant-hi les muralles o a nivell econòmic, amb la ubicació de diversos molins a la zona coneguda com de les moles (actual carrer de les Moles).

De l'esglaó cap al mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó que ens trobem un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents i dels deltes dels rius veïns i del corrent litoral.

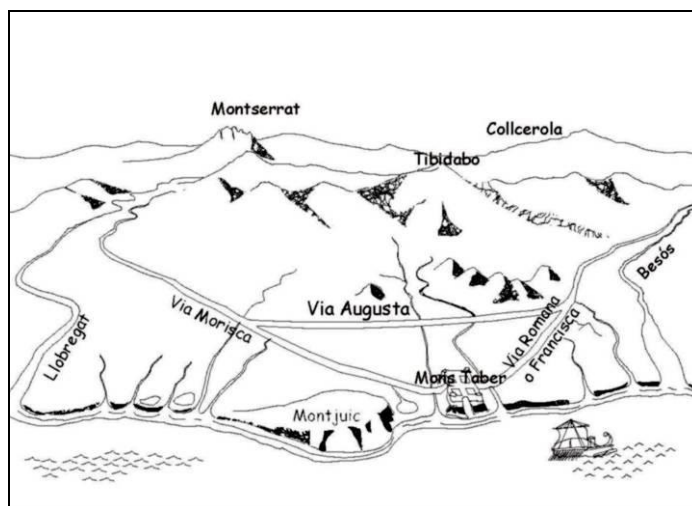
¹ Aquest apartat ha estat realitzat amb documentació pròpia.

En aquest sector del pla es formaren maresmes i estanyols, però com que la costa ha anat avançant, molts d'aquests ja no existeixen en l'actualitat tot i que molts d'ells han continuat vius en els topònims de la ciutat (Banyols, a la marina de Provençals; la Llavineria, a Portal Nou; la Llacuna i la Llanera al Llobregat o l'estany del Cagalell al Port).

Quant al terme municipal de Barcelona, aquest compren una extensió de 1.754.900 h i s'estén a la costa mediterrània en una plana de 5 km d'amplada limitada al Nord-Oest per la Serra de Collserola (que culmina a 512 metres amb el Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs.

La seva funció de capital sempre ha estat afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord Sud la Catalunya Central (el Llobregat i l'eix Besòs – Congost –Ter).

Recreació del Pla de Barcelona amb les principals vies Font: Achón, Oriol **Memòria de la intervenció arqueològica al carrer del Comandant Benítez, Travessera de les Corts (Jardins Bacardí)**, març del 2009 (Inèdita)

En definitiva es tracta d'un territori format a causa de l'acumulació de sediments provinents de les rieres, torrents i deltes dels rius propers a la ciutat així com de sediments marins, donat que en el transcurs dels segles Barcelona ha guanyat terreny al mar. En aquesta plana completament urbanitzada destaquen varies zones clarament diferenciades, el nucli antic que correspon a la primitiva ciutat romana damunt del Mont Tàber (15 metres) proper al mar; el nucli de Montjuïc al

sud, que s'aixeca suaument al pla i que cau bruscament sobre el mar fent-se inexpugnable el seu accés des de aquesta posició i els ravals més pròxims que s'originaren entorn aquests nuclis. Per altra banda, tenim tota una sèrie de nuclis poblacionals que emergits fora muralles acabaran essent absorbits per la ciutat en una de les seves dues importants crescudes (les muralles del S. XIII o l'expansió del S. XIX amb la creació de l' Eixample).

2.- DADES GENERALS

Motivació

La zona objecte de la present intervenció arqueològica es troba dins l'àrea d'interès arqueològic de la ciutat de Barcelona, per la qual cosa es demanà el preceptiu permís d'intervenció arqueològica, segons l'article 47 i següents de la Llei 9/1993 de 30 de setembre, del patrimoni cultural català i el Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

L'obra que motivà la intervenció arqueològica fou el projecte d'execució de la instal·lació de línia subterrània de baixa tensió del centre de transformació 23357 per una ampliació de potència des del carrer de Ramelleres, el carrer Elisabets fins a la finca del carrer del Notariat, 8.

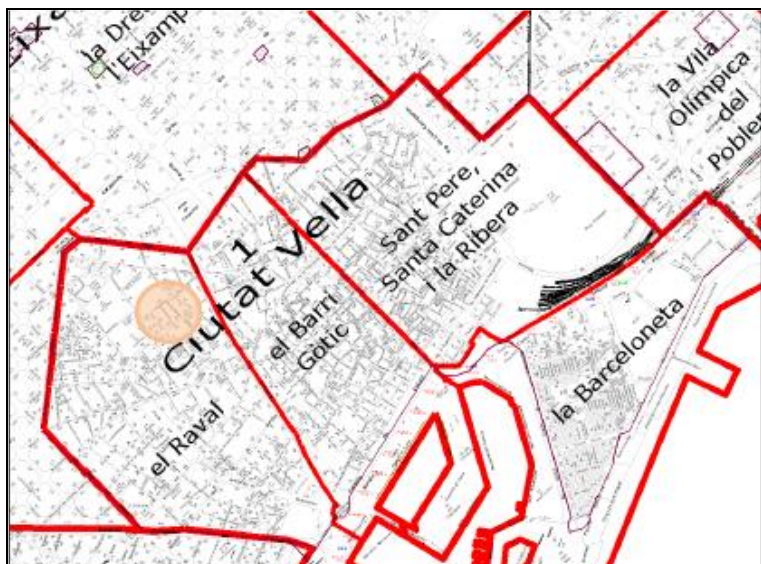

Vista aèria del sector de la ciutat on es va fer la intervenció.

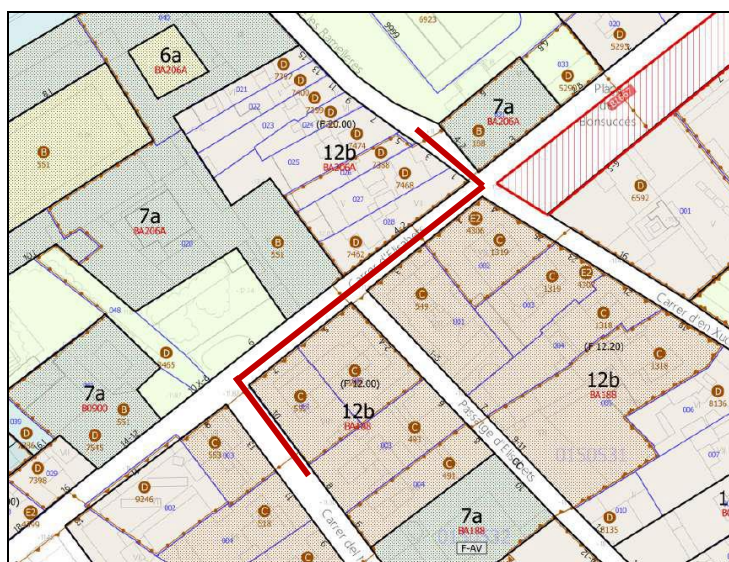
Font: Google Earth

Àrea d'actuació

La intervenció es localitza a la via pública entre els números 8-10 del carrer del Notariat, els números 2-6 del carrer d'Elisabets i els números 1-7 del carrer de les Ramelleres. Es tracta d'uns carrers situats al districte de Ciutat Vella concretament al barri del Raval, al casc antic de Barcelona, essent les seves coordenades UTM31N-ETRS89: X: 430494.0, Y: 4581655.9, Z: 11,59 s.n.m.

Ubicació i emplaçament de la intervenció dins el parcel·lari de la zona. Font: PIA (Servei d'Arqueologia de Barcelona)

La zona objecte de la present intervenció arqueològica es troba dins l'àrea d'interès arqueològic de la ciutat de Barcelona, per la qual cosa es demanà el preceptiu permís d'intervenció arqueològica, segons l'article 47 i següents de la

Llei 9/1993 de 30 de setembre, del patrimoni cultural català i el Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

En data 27 d'octubre de 2021 (reg. d'entrada 9015-1874418/2021), R/N 470 K121 NB 2021/1-35809, el senyor Jaime Lacasa González, en representació d'ELIX SCM PARTNERS SL, va sol·licitar autorització d'intervenció arqueològica preventiva de control i excavació al carrer del Notariat, 8-10, passatge d' Elisabets 2-6 i Ramelleres 1-7 de Barcelona, Barcelonès, sota la direcció de Júlia Miquel López (Àger Arqueologia SL), del **8 de novembre al 3 de desembre de 2021**, que fou resolta favorablement. Com a intervenció portada a terme a la ciutat de Barcelona portà el codi 104/21.

Posteriorment, en data 23 de desembre de 2021 (reg. d'entrada 9015-2253130/2021), Expedient: R/N 470 K121 NB 2022/1-36098, el senyor Jaime Lacasa González, en representació d'ELIX SCM PARTNERS SL, va sol·licitar una pròrroga de l'autorització d'intervenció arqueològica preventiva de control i excavació al carrer del Notariat, 8 – passatge d' Elisabets, 6 de Barcelona, Barcelonès, sota la direcció de Júlia Miquel López (Àger Arqueologia SL) del **17 de gener al 4 de febrer de 2022** que fou resolta favorablement.

Finalment, en data 3 de febrer de 2022 (reg. d'entrada 9015-205797/2022), Expedient: RN/ 470 K121 NB 2022/2-36234, el senyor Jaime Lacasa González, en representació d'ELIX SCM PARTNERS SL, ha sol·licitat una pròrroga de l'autorització d'intervenció arqueològica preventiva de control i excavació al carrer del Notariat, 8 – passatge d' Elisabets, 6 de Barcelona, Barcelonès, sota la direcció de Júlia Miquel López (Àger Arqueologia SL) del **7 al 12 de febrer de 2022²**.

---

² En tots els expedients d'autorització hi consta "passatge d'Elisabets" quan en realitat la intervenció fou al carrer d'Elisabets, 2-6, segons consta al Projecte d'Intervenció Arqueològica redactat pel Servei d'Arqueologia de Barcelona.

Promotor

La intervenció arqueològica fou promoguda per l'empresa ELIX SCM PARTNERS, SL, sota les directrius tècniques del Servei d'Arqueologia de Barcelona i gestionada per AGER ARQUEOLOGIA, SL i dirigida en totes les seves fases per l'arqueòloga Júlia Miquel i López.

3.- MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

Antecedents i notícies històriques

El **Projecte d'Intervenció Arqueològica**³ redactat pel Servei d'Arqueologia de Barcelona i corresponent a la intervenció recull els antecedents històrics i arqueològics que han motivat la protecció d'aquesta zona com a lloc d'elevades probabilitats d'aflorament de restes arqueològiques. Aquests són:

1.- L'indret es troba a l'actual barri del Raval, a Ciutat Vella. En diferents indrets del barri s'han localitzat restes arqueològiques d'època prehistòrica, concretament d'època neolítica i del bronze centrats entorn a Sant Pau del Camp, l'Illa Robador, carrer de reina Amàlia, carrer Espalter i carrer de l'Aurora.⁴

2.- Es troba dins d'una de les zones pertanyents a l'*Ager* de la ciutat romana, prop d'un possible camí romà (actual carrer de Sant Pau).

3.- Està situat en una zona del barri que es urbanitzà el segle XIII.

4.- La present intervenció està situada on fins el segle XIX es trobava el convent d'Elisabets bastit a mitjan segle XVI. Segons el full 78 dels *Quarterons*

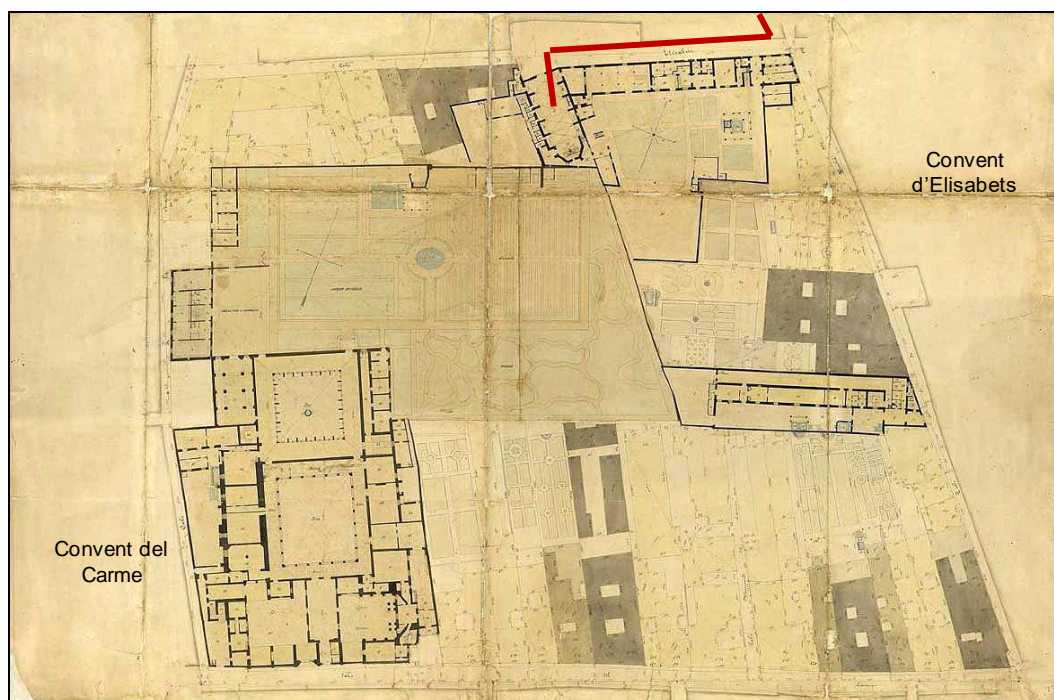
---

³ **Projecte d'Intervenció Arqueològica**, Servei d'Arqueologia de Barcelona. Juliol, 2019.

⁴

* Carta arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/350>,
<http://cartaarqueologica.bcn.cat/2900>, <http://cartaarqueologica.bcn.cat/595>,
<http://cartaarqueologica.bcn.cat/15>, <http://cartaarqueologica.bcn.cat/19>,
<http://cartaarqueologica.bcn.cat/65>

Garriga i Roca (1856-62) (AHMB), un tram de la rasa que discorre pel carrer del Notariat afecta una part del que havia estat l'església i part del jardí i els horts.⁵

Vista del full 78 dels *Quarterons Garriga* (AHMB) marcant la zona d'intervenció en vermell

5.- L'actual edifici es va construir entorn l'any 1880 sobre els terrenys de l'antic convent del Carme i del convent d'Elisabets. Al carrer d'Elisabets, 11 es va realitzar en diverses fases, una intervenció arqueològica en extensió.⁶ Els resultats d'aquesta intervenció arqueològica van permetre constatar el moment fundacional del convent d'Elisabets, a mitjan del segle XVI, amb restes de part del pòrtic del claustre original. Una segona fase, dels segles XVII i XVIII amb paviments, murs, estances i elements fitosanitaris relacionats amb el convent. Una tercera fase, a finals del segle XVIII i primera meitat del segle XIX, de transició i la darrera fase amb diferents elements estructurals de l'edifici que s'hi construí posteriorment, el 1854 i les seves reformes a partir de 1880.

⁵ Barcelona, darrera mirada (AHCB): <http://darreramirada.ajuntament.barcelona.cat/>

⁶ Carta Arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/399>,

6.- Un altre intervenció fou al carrer d'Elisabets, 8-10⁷ al Pati dels Tarongers de la Casa de la Misericòrdia, trobant estructures d'època moderna i contemporània, amb un pou i un mur.

7.- Una nova fase a Elisabets, 8-10⁸ dins el Pati dels Tarongers es trobaren elements fitosanitaris de finals del segle XVII.

8.- Carrer d'Elisabets, 2-4⁹. Aquesta intervenció consistí en el control de dues rases i una cala al carrer. A la cala es va documentar dos murs i un altre mur més d'un espai soterrat, potser una fresquera i a la Rasa 1 un mur de 13 m de llarg. Totes les estructures es van situar al segle XVII, en un moment anterior al convent dels Servites, que es com es deia al Convent de la Mare de Déu de Bonsuccés, de l'actual plaça de Bonsuccés i que es va fundar en aquest indret l'any 1626.

9.- Carrer d'Elisabets, 9¹⁰. Intervenció realitzada per la instal·lació d'un ascensor. Es va documentar un mur, possiblement pertanyent a l'antiga església del convent de Santa Isabel d'Hongria, del segle XVI, donat que l'edifici actual es bastí damunt les restes de la dita església.

10.- Carrer de les Ramelleres, 2-10¹¹. En aquesta intervenció es van documentar parcialment dues sitges i diversos retalls baix medievals en un sector i restes de fonamentacions, com un mur de tancament del convent, paviments de l'església i divisions internes de l'antic convent de Bonsuccés, de mitjan segle XVII, que fou reconvertir en caserna militar a mitjan segle XIX i enderrocat al segle XX.

---

⁷ Carta Arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/3803>

⁸ Carta Arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/3893>

⁹ Carta Arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/202>

¹⁰ Carta Arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/997>

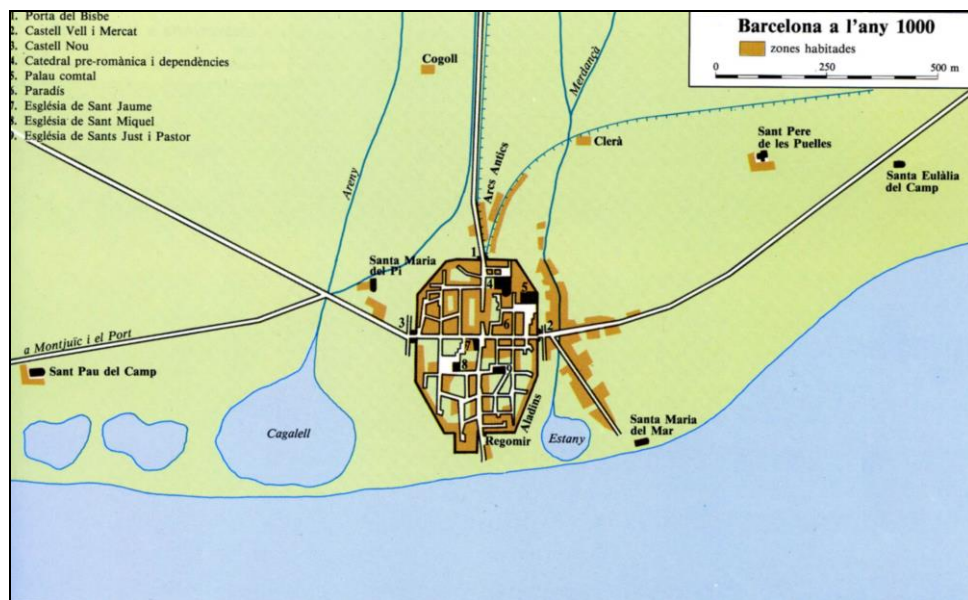
¹¹ Carta Arqueològica de Barcelona: <http://cartaarqueologica.bcn.cat/3783>

realitzades s'han trobat mostres d'ocupació des del Neolític antic fins al Bronze Final.

En època romana aquest sector formava part de l'*Ager* de la ciutat. Entorn de *Barcino* es bastiren diverses vil·les i establiments rurals i/o semiurbans. D'aquestes vil·les agrícoles s'han documentat la vil·la de Santa Maria de Port, a la Zona Franca; Can Cortada, a Horta; la vil·la del Cementiri, a Montjuïc; la vil·la de l'avinguda Francesc Cambó i la vil·la de Sant Pau del Camp. Hi ha la possibilitat de documentar més vil·les a la zona de l'actual Raval.

Topografia de Barcelona a l'any 1000 segons Philipp Banks a SOBREQÜÉS I CALLICÓ, Jaume (Dir.) (1992) **Història de Barcelona**. Volum 2 **La formació de la Barcelona medieval**

La zona del Raval fou per tant durant tota l'època romana una zona suburbial, situada extramurs de la ciutat, essent zona de camps i hortes, circumstància que continuà durant gairebé tota l'etapa medieval. Gran part de l'actual Raval estava cobert per l'estany Cagalell fins gairebé la Baixa Edat Mitjana. Les seves aigües no eren potables i procedien del rierol dit també Cagalell. La zona era travessada per tres camins: el del Llobregat, el de Sarrià i el de Montjuïc, que correspondrien amb els actuals carrers de l'Hospital, Tallers i Sant Pau. Poc a poc s'anà formant la trama urbana entorn a aquestes tres vies.

En època comtal Barcelona fou repartida entre els hereus de Ramon Berenguer I, els comtes Ramon Berenguer II *Cap d'Estopes* i Berenguer Ramon *El fratricida*. Mercès al conveni que signaren el germans el 1079 coneixem força dades sobre la topografia urbana de la ciutat. Sabem així de l'existència de nombrosos alous rurals dins del terme i que alternaven cases amb vinyes, camps, horts i prats que eren travessats per camins (*strades*), destacant a la zona de l'actual Raval el camí de l'actual carrer Sant Pau.

Durant l'Alta Edat Mitjana es documenta un primer nucli important al Raval (segons les tombes descobertes durant les obres del Pla Central del Raval) format per una petita vil·la bastida als voltants del monestir de Sant Pau del Camp. També comença a desenvolupar-se l'àrea entorn del Pedró, entre els carrer del Carme i Hospital i on posteriorment es fundaria Sant Llàtzer, per atendre els malalts de lepra, entorn els anys 1144 i 1171.

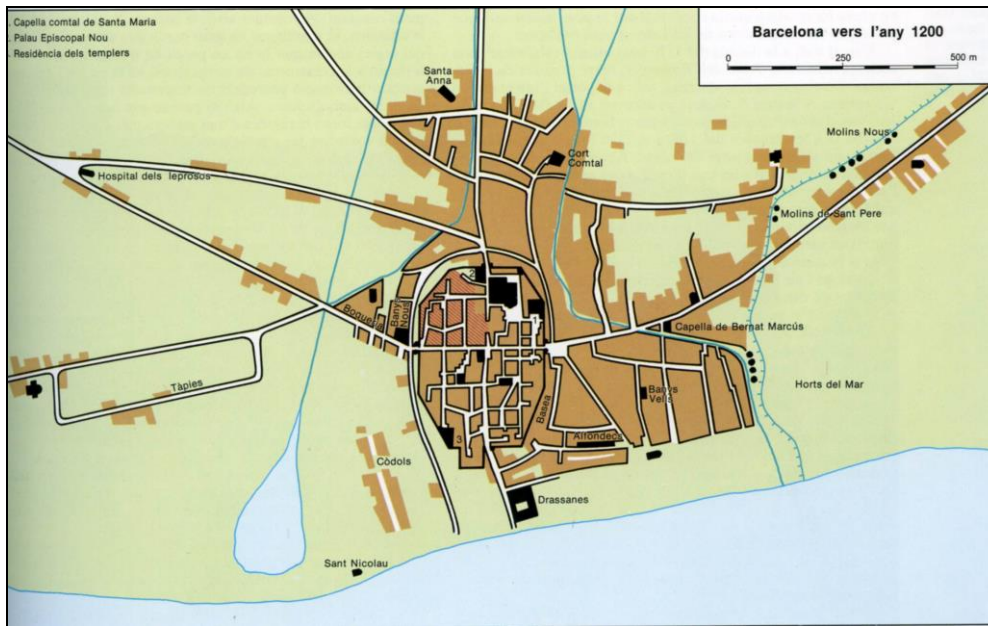
El segle XII representa una època de progrés per Barcelona i comencen a poblar-se les àrees suburbanes. A la zona del Raval es restaura el monestir de Sant Pau del Camp, destruït pels almoràvits i es creen múltiples fundacions benèfiques.

A mitjan segle XII el bisbe Torroja fundà un hospital de llebreros al Pedró que més tard s'anomenà de Santa Margarida. A finals de segle es documenta a la *via morisca* (l'actual carrer de l'Hospital) un hospital per malats i nadons fundat per Pere Prim i la seva muller. L'any 1219 el canonge Guillem Colom el convertí en un gran hospital que passà a anomenar-se *Hospital d'en Colom*.

L'església era una gran propietària a Barcelona, a més de la catedral i les parròquies es beneficià de noves fundacions sorgides als segles XII i XIII.

També a prop (carrer Sant Antoni Abat) existí el convent de clergues hospitalers de la regla de Sant Agustí i que fou construït entre 1433 i 1445-77. L'any 1806 el convent de Sant Antoni Abat fou concedit als escolapis que

fundaren un col·legi l'any 1815. Durant la Setmana Tràgica fou cremat tot l'interior i el 1936 tornà a ser cremat, restant només els murs i el pòrtic.

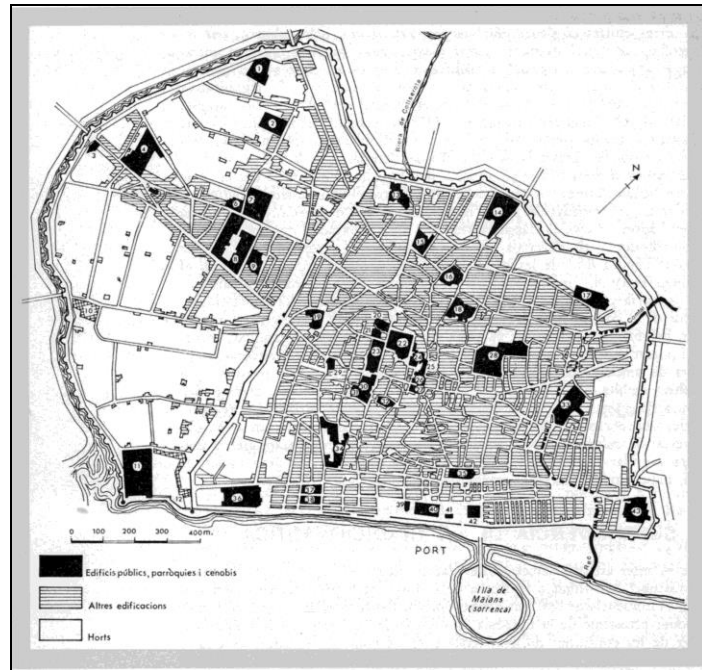

Barcelona a l'any 1200 amb la riera i l'estany de Cagalell segons Philipp Banks a SOBREQÜÉS I CALLICÓ, Jaume (Dir.) (1992) **Història de Barcelona**. Volum 2 **La formació de la Barcelona medieval**)

Quan a obres públiques, durant l'Edat Mitjana l'antiga Barcino experimenta un creixement constant fora muralles. Apareixen nuclis al seu entorn, fet que causa que es plantegi la construcció d'una nova muralla.

Durant el regnat de Pere III el Cerimoniós començaren les obres. L'any 1358 el rei autoritza al Consell de Cent construir unes noves muralles. Les obres s'inicien el 1359. Aquestes muralles marcaran la configuració del Raval. El seu perímetre serà de 6.240 metres amb una extensió de 218 hectàrees, de les quals dues cinquenes parts corresponen al Raval i tenia tres portes de sortida: la Porta de Tallers, per on entraven els pagesos; el Portal de Sant Antoni, que era l'accés més important i la Porta de Santa Madrona al costat de les Drassanes. L'any 1389 es bastí el Portal de Sant Pau que donava accés al sector.

Les muralles de la ciutat a la fi del segle XV, segons A. Duran i Sampere a **Història de Barcelona**, volum I, pàg 497

Malgrat tot, el Raval continuà essent zona bàsicament agrícola amb pocs punts edificats, trobant només urbanitzada la zona de l'actual carrer Tallers i l'àrea compresa entre el carrer del Carme, Plaça Pedró i carrer Hospital, es a dir les zones properes a la sortida de Barcelona cap al Llobregat.

Vista de la plaça del Pedró amb el convent de les Jerònimes, segons un dibuix de Lluís Rigalt fet l'any 1869. Font: Duran i Sampere a **Història de Barcelona**, volum I

Durant la crisi baix medieval la zona del Raval no experimentà grans canvis urbanístics. Seguia essent zona d'horts i camps amb alguns convents i monestirs, antigament extramurs i que ara estaven dins el perímetre de la ciutat.

Quan els convents i monestirs bastits a Barcelona durant el trànsit de l'època medieval a l'edat moderna, segons Pere Jordi Figuerola Rotger¹⁴ al segle XV ja es trobaven construïts en la seva major part. Bàsicament es completaren les grans obres iniciades en època anterior i es continuà amb la fórmula arquitectònica gòtica fins ben entrat el segle XVI.

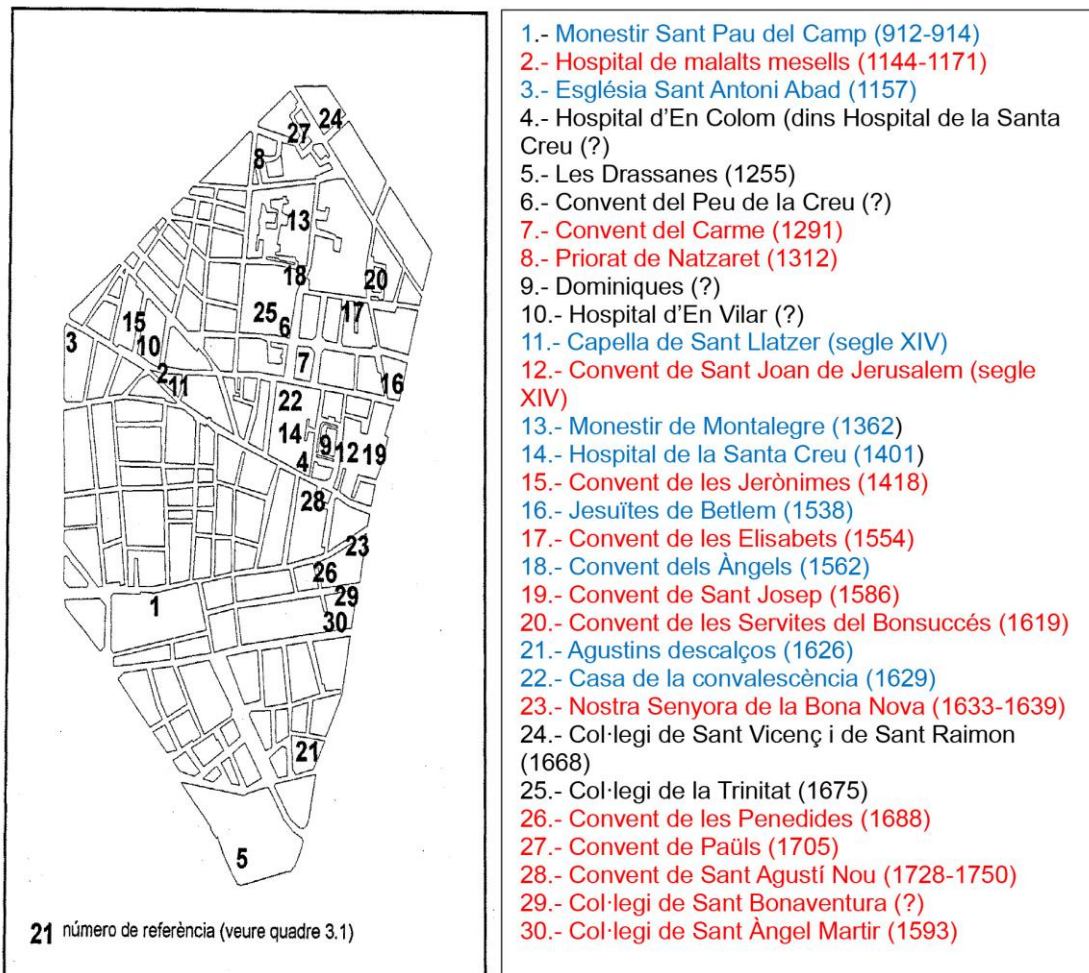
Plànol del sector del Raval al segle XVII
Font: Duran i Sampere a **Història de Barcelona**,
volum I

Durant els segles XVI i XVII es produïren pocs canvis en l'estructura urbana de Barcelona, que va restar reclosa a la vella muralla del segle XIV. Al segle XVI hi hagué una relativa prosperitat que es va manifestar en l'activitat de les Drassanes i de la vida gremial. En aquesta centúria es construïren molts palaus i convents: primer convent dels jesuïtes, el 1553; convent dels carmelites descalços, el 1593; dels Àngels, 1562-1566; d'Elisabets, el 1554; de l'Àngel de la Guarda i de les Penedides, 1587; façana del Palau de la Generalitat, des del 1597; nou convent de Nostra Senyora del Bonsuccés, aquest ja al segle XVII (1626); palaus Fivaller, acabat al segle XVIII, i Centelles (1514); edifici de l'Estudi General, i parts de l'hospital de la Santa Creu, sobretot la façana renaixentista.

---

¹⁴ FIGUEROLA ROTGER, Pere Jordi **Els convents de la ciutat de Barcelona al segle XV** dins **L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura II. Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos 2**. Pàgines 230 a 238

El segle XVII fou, en general, de crisi. En aquesta centúria es bastiren diversos edificis religiosos i civils d'estil barroc: convent dels agustins descalços de Santa Mònica (1636), dels trinitaris descalços de Sant Sever (1698-1705), de Betlem (1680) i dels Josepets; Casa de Convalescència de l'Hospital de la Santa Creu; Casa de la Misericòrdia (1693); palau Dalmases, dels comtes de Solterra, dels Marimon –Caldes de Montbui– i dels Maldà; i el col·legi franciscà de Sant Bonaventura.

Font: Elaboració pròpia a partir d'Artigues, J. et al. (1980) i Garcia, A. i Guàrdia, M. (1986).

Mapa de convents i institucions públiques al Raval

Marcat en vermell edificis desapareguts
Marcat en blau edificis parcialment utilitzats
Font de la imatge: MARTINEZ I RIGOL, Sergi (2000): El retorn al centre de la ciutat. La reestructuració del Raval entre la renovació i la gentrificació. Tesi doctoral en xarxa (www.tdx.cat)

En època moderna el Raval experimentà una expansió, fruit de la revifalla econòmica i demogràfica del país i començà a urbanitzar-se la zona. El carrer Nou de la Rambla fou obert l'any 1783 i formava part de la política de millores

de va iniciar el aleshores Capità General Conde del Asalto. Seguint la tradició d'aquell temps, el carrer fou dedicat al rei Carles III, per la qual cosa fou conegut com carrer Sant Carles. Aviat, però se li canvià el nom, passant a dir-se carrer Conde del Asalto.

Al Raval gràcies a l'existència dels espais dels horts, es van construir i ampliar noves cases que foren habitades per la nova classe obrera. La casa artesana de la Barcelona pre-industrial, estava construïda sobre parcel·la allargada de tipus medieval i lligada amb l'organització gremial. A la mateixa casa els artesans tenien el taller, i els pagesos moltes vegades tenien l'hort al costat de casa. La transformació que la casa va sofrir va ser: la densificació d'habitants, construint voladissos, ampliant la superfície de la casa i, finalment, aixecant pisos. La part més propera al Paral·lel fou la darrera en urbanitzar-se.

Durant la Guerra Civil de 1936-1939, el Raval patí els efectes dels bombardejos que destruïren diversos edificis deteriorant-ne severament d'altres. A partir de la dècada dels 50 del segle passat el barri va rebre una gran aportació demogràfica, producte de la immigració.

Convent d'Elisabets

El convent de Santa Isabel d'Hongria, conegut com el Convent d'Elisabets fou en origen una comunitat de monges clarisses de les quals se'n te notícies l'any 1553 (alguns autors parlen de 1552). L'any 1562 van rebre l'autorització per constituir-se en convent i en un primer moment es van instal·lar al carrer de Mossèn Borra. L'any 1564 van construir l'edifici conventual i una església al carrer d'Elisabets. L'església era d'una sola nau, amb tres capelles a cada costat. La seva façana estava bastida amb carreus amb una porta arquivada i sostinguda amb pilastres corínties. La comunitat de monges va abandonar el convent els anys 1814 i 1835 i finalment l'any 1880 es va traslladar a un nou convent a Sarrià i l'edifici i l'església d'Elisabets foren enderrocats.¹⁵

---

¹⁵ AINAUD, J- GUDIOL, J- VERRIÉ, F.P (1947) **Catálogo monumental de España. La ciudad de Barcelona**. CSIC, Madrid. Pp 233-234.

Metodologia

Les tasques arqueològiques es realitzaren seguint el mètode de registre de les dades que facilita l'excavació proposat per E.C. Harris i A. Carandini, modificat a partir de la pràctica arqueològica en aquest tipus de jaciments i de les circumstàncies concretes de l'excavació. Per al registre objectiu dels elements i estrats que s'exhumen es realitza una numeració correlativa d'aquests denominades *Unitat Estratigràfica* (UE) que individualitza els dels altres i de la que es realitza una fitxa. Paral·lelament al registre estratigràfic, s'ha dut a terme el corresponent aixecament planimètric. Així mateix, com és habitual, s'ha realitzat un reportatge fotogràfic en format digital.

4. TASQUES ARQUEOLÒGIQUES REALITZADES

Les tasques arqueològiques havien de consistir en el seguiment i control de la realització d'una rasa de serveis, per tal de portar a terme una instal·lació subterrània de baixa tensió. Aquesta rasa aniria des de la subestació elèctrica situada al carrer de Ramelleres, transcorreria per un tram del carrer Elisabets, concretament entre els números 2-4 i 6-10 i faria un gir de noranta graus a la cantonada amb el carrer del Notariat, fins arribar al núm. 8.

La intervenció arqueològica es va iniciar el 15 de novembre de 2021 i la empresa executora de l'obra LYMET, va considerar que era preceptiu el realitzar unes cales prèvies seguint la traça de la futura rasa, per tal de poder localitzar i marca els serveis soterrats existents.

Cales prèvies

Donat que era un sector ue havia estat objecte d'intervencions anteriors, per tal d'instal·lar diferents serveis, l'empresa executora dels treballs va considerar el realitzar un total de 3 cales distribuïdes de la manera següent:

Cala 1: Es va fer al carrer d'Elisabets, a 7,20 metres lineals de la cantonada amb el carrer de les Ramelleres i amidava 1,60x0,60 metres. Es van extreure les lloses del paviment de 60 x 40 x 7cm, trobant a sota una capa de formigó com a preparació, d'uns 3 cm de gruix amb una malla electrosoldada a sota

d'uns 16-17 cm de gruix i una capa de terra que no fou afectada totalment.

Ubicació Cala 1

A sota van sortir serveis d'aigua a 52 cm per sota de la vorera i a 68 cm de potència, una xapa groga i sorres de serveis que protegien diverses línies d'enllumenat.

Dues imatges oposades de la Cala 1 un cop finalitzada

Cala 2: Es va realitzar davant el núm. 4 del carrer d'Elisabets, davant el Passatge d'Elisabets. Les seves dimensions foren de 1,00x1,60 metres.

Es va realitzar manualment l'extracció de les lloses del paviment, així com la seva preparació de formigó.

A sota es va una malla electrosoldada protegint diversos serveis soterrats i una

capa de terra que no es va extraure donat que es tractava d'una cala de comprovació i els serveis es trobaven en ús

Dues imatges oposades de la Cala 2 un cop finalitzada

Cala 3: Es va fer al carrer d'Elisabets davant la cruïlla amb el carrer del Notariat. La cala presentà com a mides 1,60x1,00 metres i la seva seqüència fou idèntica a les anteriors, amb les lloses del paviment, la preparació amb malla electrosoldada i la capa de terra protegint els diferents serveis.

Dues imatges de la Cala 3

Cala 4: Es va fer a peus del número 5 del carrer de Ramelleres amb unes dimensions de 1,95x0,45 metres. Es van extraure les peces del paviment de

15x15 cm, seguides pel planxé de formigó, una capa de terra, cablejat elèctric i canalitzacions de ferro per serveis d'aigua.

Foto d'inici i foto final de la Cala 4

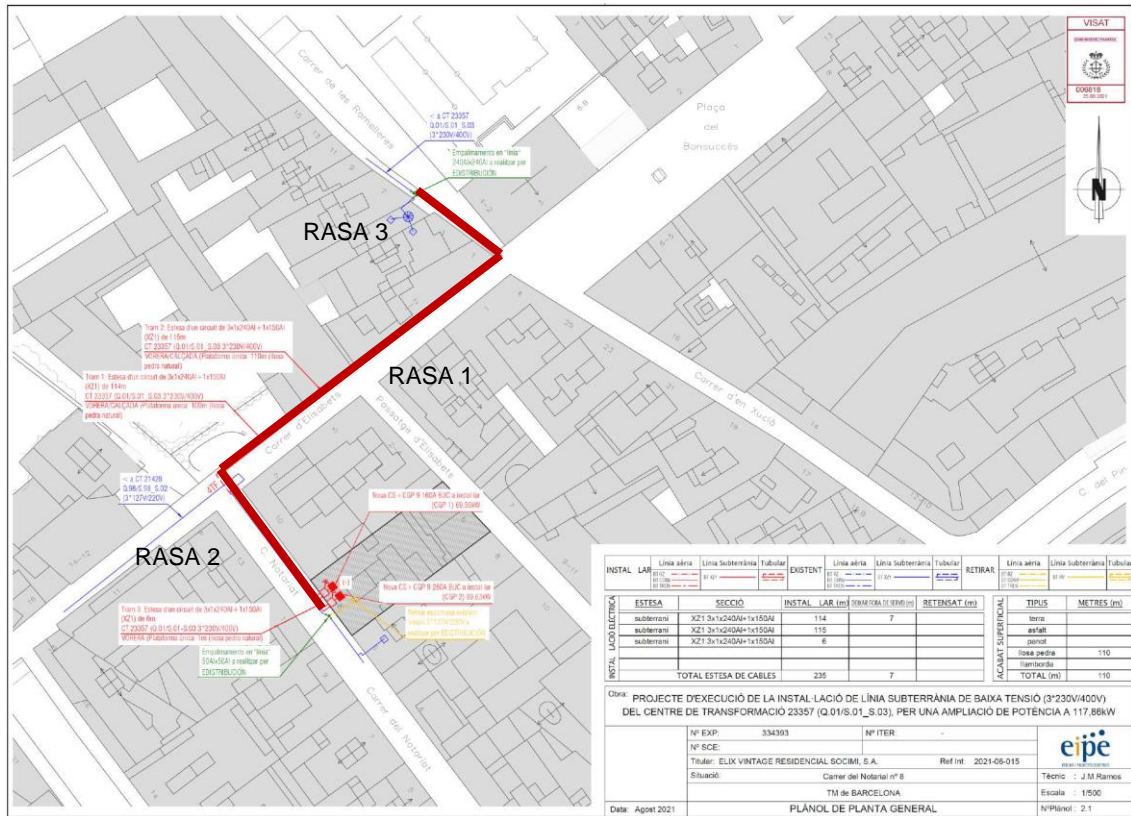
Rases de serveis

En principi es considerava la realització d'una única rasa per fer la instal·lació però donades les característiques de l'obra, que representava una intervenció a la via pública, l'empresa executora de les obres va decidir obrir diversos trams, no relacionats entre si. Aquesta circumstància va motivar que a nivell metodològic es van considerar tres rases independents. D'aquesta manera les tasques d'excavació es van començar pel número 10 del carrer d'Elisabets i així es va considerar com a **Rasa 1** la realitzada a aquest carrer i que circulà fins a la cruïlla amb el carrer de les Ramelleres.

La **Rasa 2** es va realitzar al carrer del Notariat, partint de la cantonada amb el carrer d'Elisabets fins el núm. 8. Un cop realitzada aquesta rasa amb l'escomesa a l'entrada a la finca, es va fer la connexió amb la Rasa 1, de forma independent, donat que aquesta acció representava tallar el trànsit del carrer.

Finalment, la **Rasa 3** es la que es va fer al tram del carrer de les Ramelleres, partint del núm. 1-7 fins arribar a la cruïlla amb el carrer d'Elisabets on es va fer

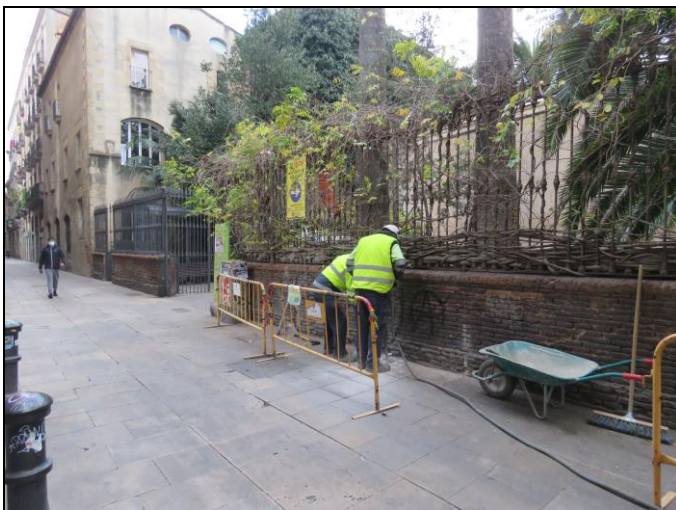
la connexió amb la Rasa 1

Plànol inicial de l'obra on es veu en vermell la trajectòria de les rases que es van realitzar

Rasa 1. Tram 1 i Tram 2

Aquesta rasa es va començar al carrer d'Elisabets, concretament davant el número 6 on es troben els jardins. Donada la longitud de la rasa es va obrir en dos trams consecutius amb una longitud total de 30,80 metres i una amplada entre 0,60 i 070 metres, arribant a una potència de uns 0,70 metres, variant en funció dels diferents serveis existents als carrers.

Vista general de l'inici de la Rasa 1

Amb l'ajut d'un martell compressor es van extraure les lloses del paviment (UE 1000), de mides 40x60 cm. Seguidament la excavació es va continuar amb una màquina giratòria. Sota el paviment es trobà un planxé de formigó (UE 101 amb malla electrosoldada (UE 102) i sorres (UE 103) que protegeixen els diferents serveis existents (UE 104).

Vista del tram obert de la Rasa 1 amb els serveis existents i vista general

Aquests dos trams van resultar negatius d'estructures i sense la presència tampoc de material arqueològic. Un cop oberts el Tram 1 i el Tram 2 es va procedir a fer les noves instal·lacions elèctriques per tal de seguidament continuant amb l'excavació de la rasa.

Vista general del Tram 1 i el Tram 2 obert de la Rasa 1 i detall dels serveis existents

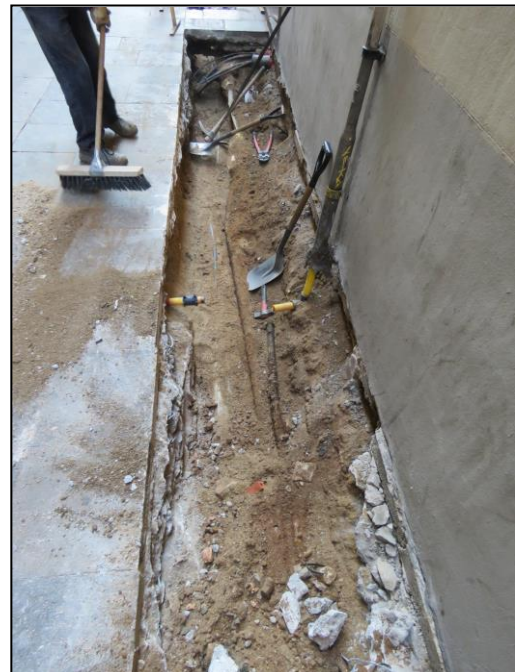
Rasa 1. Tram 3 i Tram 4

Sense cap novetat destacable es va procedir a l'afectació d'un nou tram de la Rasa 1 davant la porta de la llibreria *La Central* i que va seguir fins la porta de la botiga de barrets als números 2-4. (Tram 3). En aquest nou tram la rasa es va fer 40 cm. desplaçada respecte la línia de façana i presentà la mateixa seqüència estratigràfica.

Tram 3 de la Rasa 1
afectació del paviment i
planxé

Aquest tram no va presentar cap estructura ni element arqueològic, únicament la presència de diferents serveis soterrats.

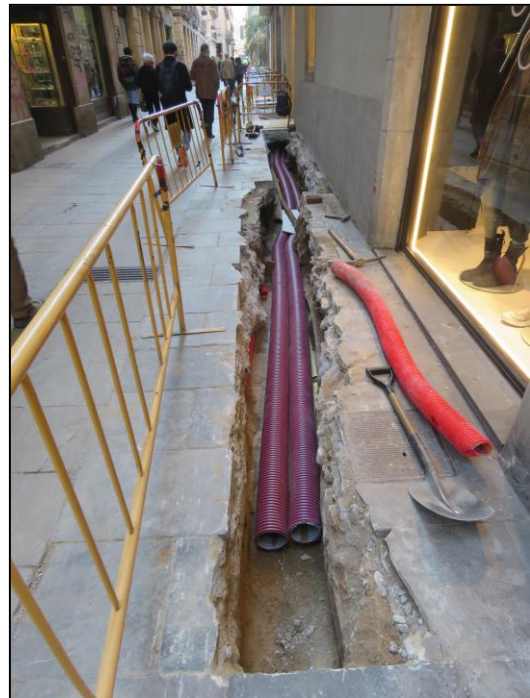
Tram 3 de la Rasa. Vistes oposades de la rasa amb els diferents serveis existents 26

Finalment es va obrir el Tram 4, que era el darrer tram de la Rasa 1, fins arribar a la cantonada amb el carrer de les Ramelleres.

Vista general del Tram 4 obert de la Rasa 1. A l'esquerra el procés d'obertura i foto final amb els nous serveis

Rasa 2

Aquesta rasa es va realitzar partint de la cantonada entre els carrers d'Elisabets i del Notariat fins arribar a la porta de la finca número 8-10 del carrer Notariat. Tingué una llargada de 31 metres, una amplada de 0,60 metres i una potència de 0,70 metres.

Primer de tot es va fer el marcatge de la traça de la Rasa 2 i es va poder observar que era necessari ampliar la longitud de la Rasa 1, ja oberta per tal de

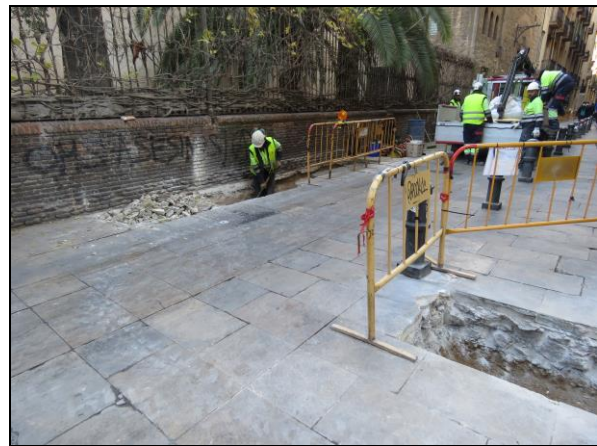

poder realitzar correctament la connexió entre els dues rases obrint un petit tram de la Rasa 2 i ampliant la longitud de la Rasa 1.

Marcatge de la Rasa 2

Ampliació Rasa 1 i
espai per fer la
connexió amb Rasa 2

Es va procedir a afectar el paviment de lloses (UE 200), el planxé de formigó (UE 201), trobant una malla electrosoldada (UE 202) amb una nova capa de formigó (UE 203) i a sota una capa de terra barrejada amb sauló (UE 204) que protegia diversos serveis (UE 205).

Dues vistes de
la Rasa 2 amb
els nivells de
formigó i la
capa de terra i
sauló a sota

Un cop excavat aquesta tram de la Rasa dos es va procedir a la instal·lació dels futurs serveis per poder donar accés al carrer i es va continuar l'obertura de la rasa.

A l'esquerra els tubs de corrugat a la connexió de la Rasa 1 i la Rasa 2 i a la dreta la continuació de les tasques a la Rasa 2

Paral·lelament a l'obertura de la rasa es fa la connexió amb el portal de la finca núm. 8 obrint amb l'ajut d'un compressor elèctric, per trobar els serveis (UE 205).

Vista del punt de connexió amb el portal i detall dels serveis localitzats

Al mateix temps es continuava obrint a màquina la trajectòria de la Rasa 2. Quan es portaven oberts uns 10,40 metres lineals, comptats partint des de la cantonada amb el carrer d'Elisabets i davant el portal del número 10, es va documentar una arqueta de planta quadrada, de mides 70x70 cm, obrada amb maons i que encara es trobava en ús (UE 206).

Per aquest motiu es va desmuntar parcialment i es va fer una canalització nova aprofitant aquesta estructura per tal de donar continuïtat al servei.

A l'esquerra tram rasa oberta i l'arqueta UE 206 al fons (en vermell) i vista en planta

S'obre el darrer tram de la Rasa 2 i es documenta, a 23,20 metres de la cantonada i davant el portal núm. 8, una claveguera de maons i perfil en U, en desús, de trajectòria perpendicular a la rasa, (UE 207).

Vista de la claveguera de maons UE207

Seguidament es va procedir al desmuntatge de la claveguera per tal de continuar amb la excavació de la rasa, trobant un estrat de color marró

vermellós (UE 208) el qual es va rebaixar fins arribar a la cota d'afectació marcada per l'obra.

Vista en alçat del perfil resultant a la Rasa 2

Finalment a 20,40 metres de l'inici es documenta també una claveguera encofrada de maons (UE 209). Un realitzada l'afectació d'aquest element es continuà la Rasa 2 fins arribar al seu punt final amb la connexió amb l'accés a la finca, prèviament obert

Vista de la claveguera UE 209 i vista general final de la Rasa 2

Rasa 3

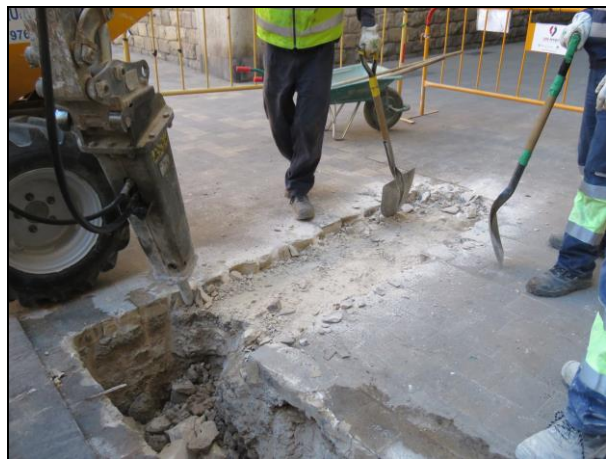
Aquesta rasa es va fer a l'alçada on es va fer la cala prèvia (Cala 4) a peus del núm. 5 del carrer de les Ramelleres i en direcció a la cantonada amb el carrer d'Elisabets per fer la connexió amb la Rasa 1. Aquesta rasa feia forma de L donat que va partir de forma perpendicular a la Cala 4 que s'havia fet prèviament.

Es va fer 'extracció del paviment de lloses (UE 300) i la seva preparació de formigó (UE 301).

Inici Rasa 3 en direcció al Carrer d'Elisabets

Preparació UE 301

El paviment (UE 300) feia uns 8 cm de gruix i la seva preparació (UE 301) uns 5 cm de gruix..

Per sota es trobà una nova capa de formigó (UE 302) molt gruixuda (40 cm) amb malla electrosoldada (UE 303) que es va picar també a màquina.

Vista general del tram obert

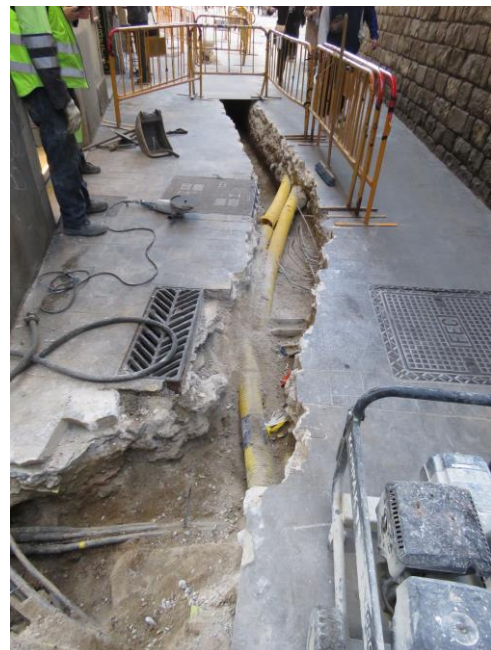
Un cop afectat el formigó (UE 302) i la malla electrosoldada (UE 303), es trobà un estrat de terra (UE 304) de poca potència, uns 15 cm, que protegia diversos serveis soterrats (UE 305), concretament a 3,10 m de la cantonada del carrer Ramelleres amb Elisabets van sortir dos tubs de corrugat groc, que seguien una trajectòria gairebé paral·lela a la rasa i es trobaven a 20 de la cota actual del carrer de Ramelleres.

Vista dels diferents serveis documentats

Seguidament es va obrir el tram restant per fer la connexió amb la Rasa 1 i un cop feta es va donar per acabar la intervenció arqueològica.

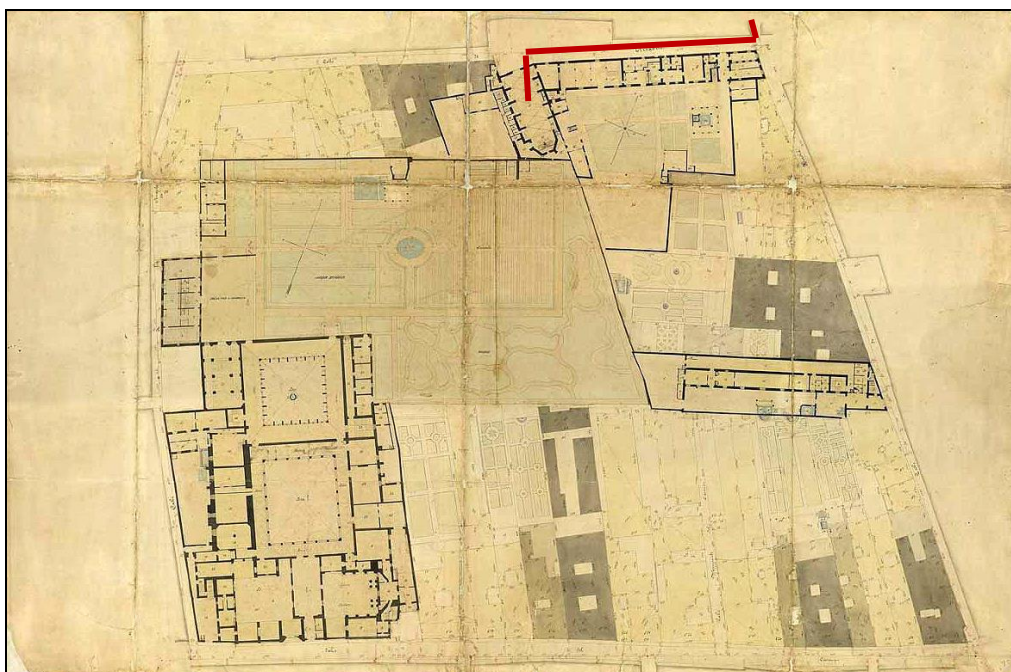
Vistes de la connexió entre la Rasa 3 i la Rasa 1

5.- CONCLUSIONS

Com es mostra als *Quarterons de Garriga i Roca*, conjunt de plànols que formen l'aixecament planimètric que va realitzar l'arquitecte municipal Miquel Garriga i Roca entre els anys 1856 i 1862, en el full 78, on es pot veure el sector on es van realitzar les rases i com la trajectòria d'aquestes podien afectar estructures relacionades amb l'antic Convent d'Elisabets.

Full 78 dels Quarterons Garriga i Roca on s'indica la finca, marcada amb un cercle vermell.
Font: Quarterons Garriga i Roca (1856-62 AHCB)

Muntatge amb el Full 78 dels Quarterons Garriga i Roca superposat amb l'ortofoto de l'urbanisme amb la traça de les rases. Font: Quarterons Garriga i Roca (1856-62 AHCB)

Un cop realitzat el seguiment i control arqueològic es va poder constatar primer de tot que la **Rasa 1** realitzada coincidia en la seva majoria amb el primer tram de la Rasa 1 que l'arqueòleg Xavier Maese va realitzar¹⁷. A la seva intervenció va poder documentar restes d'un habitatge, el qual a ser afectat per la construcció el 1626 del Convent de Bonsuccés dels Servites de Maria.

Cap d'aquestes evidències han estat trobades durant la realització de la present intervenció, tant a la **Rasa 1** com a la **Rasa 3**, trobant que estaven molt alterades per les intervencions anteriors, tant de l'arqueòleg Xavier Maese com la realitzada per l'arqueòleg Sergi Segura al carrer del es Ramelleres, 2-10-Plaça de Vicenç Martorell¹⁸.

Quan a la **Rasa 2** es l'única que va presentar evidències d'elements anteriors a l'època contemporània actual, donat que aquest sector del carrer del Notariat no semblava haver estat objecte de cap excavació anterior. Es van poder documentar diferents serveis fitosanitaris, com l'arqueta de maons (UE 206), la claveguera, també de maons (UE 207) i la claveguera encofrada de maons (UE 209), totes elles amb una cronologia entorn la segona meitat del segle XIX i que clarament donaven servei a les finques números 8 i 10 del carrer del Notariat.

Totes tres rases presenten absència de material arqueològic, tant la Rasa 1 i la Rasa 3, donat que el terreny es trobava remugut i alterat per intervencions anterior i quan a la Rasa 2 el material recuperat era molt fragmentari i rodat i no sobrepassava la cronologia de mitjan segle XIX, a l'igual que les estructures documentades mencionades.

En definitiva, la present intervenció resultà negativa d'estructures arqueològiques donada la poca incidència al subsol d'aquest sector de la ciutat.

---

¹⁷ Xavier MAESE i FIDALGO: **Memòria d'intervenció del control arqueològic al carrer Elisabets, 2-4 i al Carrer Doctor Dou, 19 (Barri del Raval, Barcelona)**. Presentada l'agost de 2003 (Inèdita)

¹⁸ Sergi SEGURA BUENO (2014) **Carrer de les Ramelleres, 2-10-Plaça de Vicenç Martorell. Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona**. Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona. Pàgs. 181-182.

6. - BIBLIOGRAFIA

BALAGUER, V. (1865): **Las calles de Barcelona**, 2 volums. Barcelona.

CIRICI, A. (1971) **Barcelona pam a pam**. Editorial Teide, Barcelona.

DURAN I SANPERE, Agustí (1975) **Historia de Barcelona. De la prehistoria al siglo XVI**. Ed Aedos, Barcelona.

GALERA, M.; ROCA, F.; TARRAGÓ, S. (1982) **Atlas de Barcelona**. Barcelona

SOBREQUÉS I CALLICÓ, Jaume (Dir.) (1992) **Història de Barcelona**. Volum 1 **La ciutat antiga**, Volum 2 **La formació de la Barcelona medieval** Volum 3 **La ciutat consolidada (segles XIII-XV)**, Volum 4 **Barcelona dins de la Catalunya moderna (segles XVI-XVII)**. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

ANNEX I. FITXES D' UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

ANNEX 1.- FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

- Estructura
- Estrat
- Retall

RASA 1

- U.E. 100**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a 200
Cobreix a 101
DESCRIPCIÓ: Paviment que ocupa tot el carrer, format per lloses de pedra de 40x60x7 cm
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- U.E. 101**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a 201
Cobert per 100
Cobreix a 102
DESCRIPCIÓ: Planxé de formigó de 16 cm de gruix sobre el qual s'assenta el paviment del carrer
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- U.E. 102**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a 202
Cobert per 101
Cobreix a 103
DESCRIPCIÓ: Malla electrosoldada formant retícula per protegir elements i serveis soterrats
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- U.E. 103**
DEFINICIÓ: Estrat
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 102
Cobreix a 104
DESCRIPCIÓ: Capa de terra i sorres de serveis, sense material arqueològic
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- U.E. 104**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 103
DESCRIPCIÓ: Cablejat elèctric i canalització d'aigua, que transcorre en sentit paral·lel a la rasa.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segle XX

RASA 2

- U.E. 200**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a 100
Cobreix a 201
DESCRIPCIÓ: Paviment que ocupa tot el carrer, format per lloses de pedra de 40x60x7 cm.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- U.E. 201**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a 101
Cobert per 200
Cobreix a 202
DESCRIPCIÓ: Planxé de formigó de 3 cm de gruix per assentar les lloses del paviment
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- U.E. 202**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Igual a 102
Cobert per 201
Cobreix a 203
DESCRIPCIÓ: Malla electrosoldada amb forma de retícula per mantenir l'anivellament del sector
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- U.E. 203**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 202
Cobreix a 204, 206, 207, 209
DESCRIPCIÓ: Capa de formigó de 20 cm de gruix.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- U.E. 204**
DEFINICIÓ: Estrat
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 203
Cobreix a 205
DESCRIPCIÓ: Capa de terra barrejada amb sauló que es documentà a la connexió de la rasa amb l'accés a la finca núm. 8
CRONOLOGIA: Contemporània. Segle XX

- U.E. 205**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 204
Cobreix a 208
DESCRIPCIÓ: Diferents serveis contemporanis que apareixen a la connexió de la rasa 2 amb l'accés a la finca núm. 8 i que no es documenten a la resta de la rasa.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segle XX

- U.E. 206**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 203
Cobreix a 208
DESCRIPCIÓ: Arqueta de planta quadrada, obrada amb maons. Part de l'element es trobava més enllà de la rasa, anant per sota el perfil Nord. Malgrat tot es va poder establir que presentava unes dimensions exteriors de 70x70 cm i de 40x40 interior.
CRONOLOGIA: Contemporània. Final segle XIX
- U.E. 207**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 203
Cobreix a 208
DESCRIPCIÓ: Claveguera de maons i perfil en U que segurament donava servei a la finca núm. 8. Es troba en desús i no ha conservat la tapa. Es va poder documentar una llargada de 70 cm i la seva amplada interior era de 30 cm. Les parets eren de maons, de 15 cm de gruix i disposats de llarg. Segurament la tapa fou desmuntada per anivellar el sector.
CRONOLOGIA: Contemporània. Final segle XIX
- U.E. 208**
DEFINICIÓ: Estrat
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 204, 206, 207, 209
DESCRIPCIÓ: Estrat format per terra de color marró vermellós, amb algun fragment molt petit i rodat de ceràmica vidrada del segle XIX i del qual es va rebaixar 40 cm fins a cota d'afectació de l'obra
CRONOLOGIA: Contemporània. Final segle XIX
- U.E. 209**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 203
Cobreix a 208
DESCRIPCIÓ: Claveguera encofrada de maons, que donava servei a la finca núm. 10. Es va trobar a 35 cm de potència respecte la cota del carrer i es va poder documentar uns 50 cm de llarg i presentava una amplada de 30 cm
CRONOLOGIA: Contemporània. Inicis-mitjan segle XIX

RASA 3

- U.E. 300**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobreix a 301
DESCRIPCIÓ: Paviment del carrer format per lloses de 15x15x8 cm.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- **U.E. 301**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 300
Cobreix a 302
DESCRIPCIÓ: Capa de preparació de formigó per assentar el paviment de 5 cm de gruix
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- **U.E. 302**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 301
Cobreix a 303, 305
DESCRIPCIÓ: Planxé de formigó de 40 cm de gruix per protegir els diversos serveis soterrats.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- **U.E. 303**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 302
Cobreix a 304
DESCRIPCIÓ: Malla electrosoldada en retícula per protegir els serveis soterrats.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- **U.E. 304**
DEFINICIÓ: Estrat
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 303
Cobreix a 305
DESCRIPCIÓ: Nivell de terra de color marró vermellós, del qual es va rebaixar uns 40 cm, i que anivellava el sector.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

- **U.E. 305**
DEFINICIÓ: Estructura
SEQÜÈNCIA FÍSICA: Cobert per 302, 303
Cobreix a 304
DESCRIPCIÓ: Diferents serveis, bàsicament de gas que procedeixen de la plaça Vicenç Martorell i travessen de forma obliqua la part final (Sud) de la rasa i que es trobaven embeguts amb el planxé de formigó UE 302 i protegits per la malla electrosoldada UE 303. Degut a que els serveis es trobaven en ús no es va realitzar cap rebaix al seu entorn.
CRONOLOGIA: Contemporània. Segles XX-XXI

ANNEX II. INVENTARI FOTOGRÀFIC

ANNEX 2.- INVENTARI FOTOGRÀFIC

CALES PRÈVIES

- IMG_3231 Cala 1 Inici.JPG
- IMG_3232 Cala 1 Afectació lloses paviment.JPG
- IMG_3233 Cala 1 Afectació preparació.JPG
- IMG_3234 Cala 1 Afectació preparació.JPG
- IMG_3236 Cala 1 Sorres serveis.JPG
- IMG_3238 Cala 1 Serveis.JPG
- IMG_3240 Cala 1 Serveis.JPG
- IMG_3241 Cala 2 Afectació lloses.JPG
- IMG_3242 Cala 2 Afectació preparació.JPG
- IMG_3243 Cala 2 Malla electrosoldada.JPG
- IMG_3246 Cala 2 Serveis.JPG
- IMG_3247 Cala 2 Serveis.JPG
- IMG_3248 Cala 3 Inici.JPG
- IMG_3250 Cala 3 Afectació lloses i preparació.JPG
- IMG_3251 Cala 3 Malla electrosoldada i serveis.JPG
- IMG_3518 Cala 4 Afectació lloses i preparació.JPG
- IMG_3520 Cala 4 Soleres de formigó.JPG
- IMG_3521 Cala 4 Detall cablejat elèctric.JPG
- IMG_3522 Cala 4 Serveis.JPG

RASES DE SERVEIS

- IMG_3523 Inici Rasa 1.JPG
- IMG_3524 Afectació planxé UE 101.JPG
- IMG_3526 Rebaix mecànic rasa.JPG
- IMG_3527 Serveis UE 104.JPG
- IMG_3528 Vista general tram obert.JPG
- IMG_3529 Rasa 1 Tram 1 obert a carrer Elisabets.JPG
- IMG_3530 Rasa 1 Tram 2 Afectació lloses UE 100.JPG
- IMG_3532 Rasa 1 Tram 2 Rebaix mecànic.JPG
- IMG_3533 Rasa 1 Tram 3 Planxé UE 101.JPG
- IMG_3534 Rasa 1 Tram 1 Serveis soterrats UE 104.JPG
- IMG_3535 Vista general trams 1 i 2 obert.JPG
- IMG_3536 Rasa 1 Tram 1 i 2 obert fins el núm. 2-4 d'Elisabets.JPG
- IMG_3537 Rasa 1 Tram 2 Nou tram de rasa oberta.JPG
- IMG_3538 Rasa 1 Tram 3 Nou tram de rasa oberta.JPG
- IMG_3539 Rasa 1 Tram 3 Nous serveis instal·lats.JPG
- IMG_3540 Rasa 1 Tram 3 a núm. 2-4 d'Elisabets.JPG
- IMG_3543 Rasa 1 Tram 3 a núm. 2-4 d'Elisabets.JPG
- IMG_3544 Rasa 1 Tram 3 Serveis de nou tram obert.JPG
- IMG_3545 Rasa 1 Tram 3 Serveis de nou tram obert.JPG
- IMG_3548 Rasa 1 Tram 3 davant núm. 2-4 d'Elisabets.JPG
- IMG_3549 Rasa 1 Tram 3 a portal núm. 2-4.JPG
- IMG_3553 Rasa 1 Tram 4.JPG
- IMG_3554 Rasa 1 Tram 4 a núm. 2-4 Elisabets.JPG
- IMG_3555 Rasa 1 Tram 4 a núm. 2-4 Elisabets.JPG
- IMG_3556 Rasa 1 Tram 4 a núm. 2-4 Elisabets.JPG
- IMG_3557 Rasa 1 Tram 4 a núm. 2-4 Elisabets.JPG
- IMG_3558 Rasa 1 Tram 4 a Nous serveis instal·lats.JPG
- IMG_3559 Rasa 1 Tram 4 a Nous serveis instal·lats.JPG

Memòria de la intervenció arqueològica realitzada al carrer del Notariat,8-10, Carrer d'Elisabets,2-6, Carrer de les Ramelleres, 1-7 Barcelona (Barcelonès) CODI: 104/21)

- IMG_3560 Rasa 1 Tram 4 Final a núm. 2-4 Elisabets.JPG
- IMG_3561 Rasa 2 Marcatge tram carrer Notariat.JPG
- IMG_3562 Rasa 2 Marcatge tram carrer Notariat.JPG
- IMG_3563 Rasa 2 Marcatge tram carrer Notariat.JPG
- IMG_3564 Rasa 1 Tram 1 a Elisabets núm 6-10.JPG
- IMG_3565 Rasa 1 Vista general Tram Elisabets núm 6-10.JPG
- IMG_3566 Rasa 2 Carrer Notariat.JPG
- IMG_3569 Rasa 2 Carrer Notariat. Planxé (UE 2001).JPG
- IMG_3570 Rasa 2 Carrer Notariat. Malla i Sorres serveis.JPG
- IMG_3572 Rasa 1 Tram 1 Ampliació Elisabets núm 6-10.JPG
- IMG_3573 Rasa 1 Tram 1 Ampliació Elisabets núm 6-10.JPG
- IMG_3574 Zona connexió Rasa 1 i Rasa 2.JPG
- IMG_3575 Rasa 1 Tram 1 Ampliació Elisabets núm 6-10 Serveis existents.JPG
- IMG_3579 Rasa 2 Inici tram de connexió amb Rasa 1.JPG
- IMG_3580 Rasa 2 Inici tram de connexió amb Rasa 1.JPG
- IMG_3581 Rasa 2 Tram connexió.JPG
- IMG_3582 Rasa 2 Tram connexió.JPG
- IMG_3583 Rasa 2 Tram connexió.JPG
- IMG_3584 Rasa 2 Tram connexió amb nous serveis.JPG
- IMG_3586 Rasa 2 Tram 2.JPG
- IMG_3587 Rasa 2 Tram 2.JPG
- IMG_3589 Connexió amb portal.JPG
- IMG_3590 Rasa 2 connexió amb portal.JPG
- IMG_3591 Rasa 2 Tram 2 Arqueta maons UE 206.JPG
- IMG_3592 Rasa 2 Tram 2 realitzat.JPG
- IMG_3593 Rasa 2 Tram 2 Arqueta maons UE 206.JPG
- IMG_3594 Rasa 2 Tram 2 Situació arqueta.JPG
- IMG_3595 Rasa 2 Perfil.JPG
- IMG_3596 Rasa 2 Tram 3.JPG

- IMG_3597 Rasa 2 Carrer Notariat Accés al núm 8.JPG
- IMG_3598 Rasa 2 Carrer Notariat Accés al núm 8.JPG
- IMG_3600 Rasa 2 Claveguera UE 207.JPG
- IMG_3601 Rasa 2 Claveguera UE 207.JPG
- IMG_3602 Rasa 2 Claveguera UE 209.JPG
- IMG_3603 Rasa 2 Claveguera UE 209.JPG
- IMG_3604 Final Rasa 2 Carrer Notariat.JPG
- IMG_3605 Rasa 3 Cantonada Elisabet amb Ramalleres.JPG
- IMG_3606 Rasa 3 Cantonada Elisabet amb Ramalleres.JPG
- IMG_3607 Rasa 3 Cantonada Elisabet amb Ramalleres.JPG
- IMG_3608 Rasa 3 Afectació planxé UE 301.JPG
- IMG_3609 Rasa 3 UE 303.JPG
- IMG_3610 Rasa 3 Vista tram obert.JPG
- IMG_3611 Rasa 3 afectació planxé UE 301.JPG
- IMG_3612 Rasa 3 Serveis existents.JPG
- IMG_3613 Rasa 3 Serveis UE 305.JPG
- IMG_3614 Rasa 3 Serveis UE 305.JPG
- IMG_3615 Rasa 3 Serveis anteriors UE 305.JPG
- IMG_3616 Rasa 3 Connexió amb Rasa 1.JPG
- IMG_3617 Rasa 3 i Rasa 1 amb serveis existents.JPG
- IMG_3618 Rasa 3 connexió amb Rasa 1.JPG

ANNEX III. PLANIMETRIA

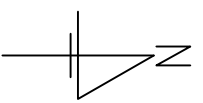
ANNEX 3.- PLANIMETRIA

- 1.- Planta de situació i Planta general de Cales i Rases.
- 2.- Planta Rasa 2 i Seccions Rases 1, 2 i 3.

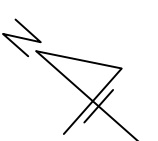
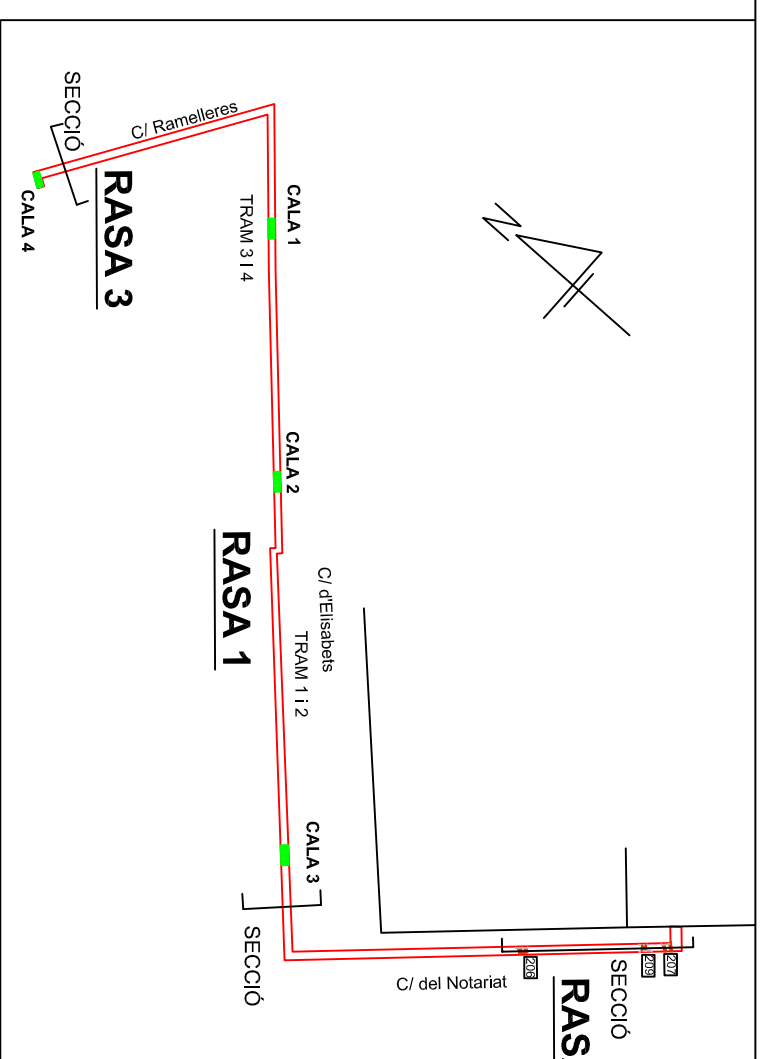

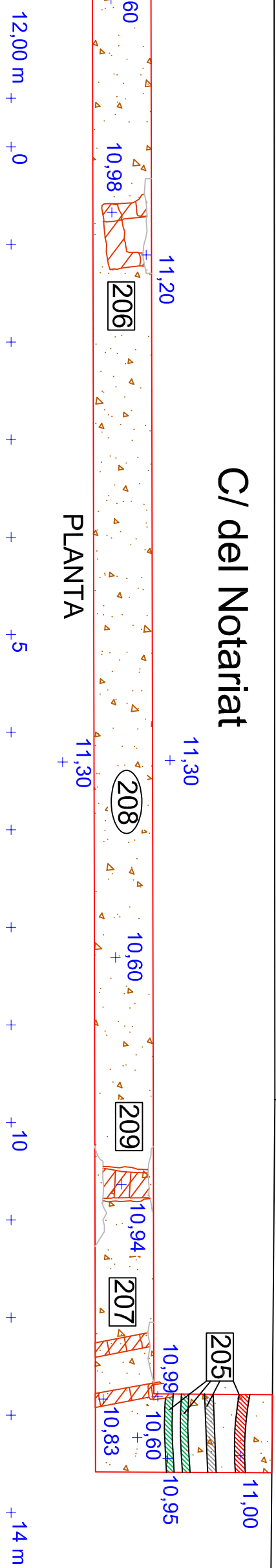
Núm. 10

Núm. 8

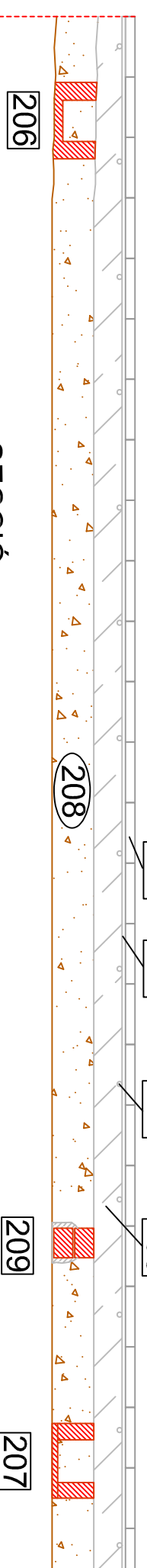
C/ del Notariat

PLANTA

RASA 2

11,30 m +
11,00 m +
10,00 m +
s.n.m.

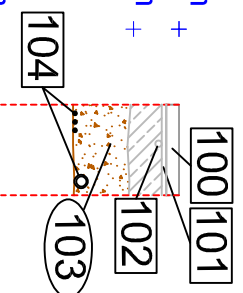

12,00 m +
+0 +1 m

SECCIÓ

RASA 1

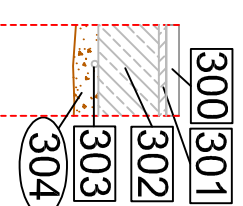
11,30 m +
11,00 m +
10,00 m +
s.n.m.

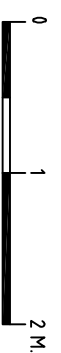
SECCIÓ

RASA 3

11,30 m +
11,00 m +
10,00 m +
s.n.m.

SECCIÓ

CARRERS DEL NOTARIAT, 8-10/ D'ELISABETS, 2-6
IDE LES RAMELLERES, 1-7
PLANTA RASA 2 I SECCIONS RASA 1, RASA 2 I RASA 3

BARCELONA (BARCELONES)
CODI: 104/21
DIRECCIÓ I DIBUIX: JÚLIA MIQUEL LÓPEZ

ESCALA 1:50

FEBRER, 2024

02

Núm.